

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 22.

Σάββατον 6/18 Μαΐου 1878.

Τιμή 3 χαρτόγραφα.

Κωνσταντινούπολις, 5/17 Μαΐου.

ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΠΡΟ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε ἀριθμ. 21).

Τῇ 4 Σεπτεμβρίου συνήλθον εἰς συνδιάσκεψιν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Λονδίνῳ ὁ δούξ Οὐέλλικτων καὶ ὁ λόρδος Ἀβερδην, ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Ἀγγλίαν, ὁ κόμης Ματούσεβιτς καὶ ὁ πρίγκηψ Λίεβεν, ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Ῥωσσίαν. Κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην ὁ δούξ διὰ μακρῶν ἐξέθετο τὴν πολιτικὴν ἢ ἁγγλικὴν κυβέρνησιν ὑπεστήριξεν, ὑπέμνησεν ὅτι αἰετοτε ἐπιδίωξεν αὐτὸς πολιτικὴν συνδιαλλαγὴν καὶ παραχωρήσεων πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, παρεπονέθη ὅτι παρὰ τὰς πράξεις ταύτας τῆς ἁγγλικῆς κυβερνήσεως ὁ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτωρ δυσπιστίαν πάντοτε ἐξεδήλου ἐνέκαστι εὐκαιρίᾳ, καὶ τέλος συνέστησεν εἰς τοὺς ῥώσους πληρεξουσίου τὴν ἀνάγκην τῆς ὅσον τάχιον λύσεως τοῦ ἐλληνικοῦ ζητήματος κατὰ τρόπον εὐχάριστον τῇ τε Ἀγγλίᾳ καὶ Ῥωσσίᾳ.

Ὁ δούξ παρέστησεν αὐτοῖς ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ χώρα αὕτη (ἡ Ἀγγλία) ἦττον παντὸς ἄλλου ἐν Εὐρώπῃ κράτους φοβεῖται καθεστῶτων ἀνατροπῶν καὶ τοὺς ἐργάτας τοιούτων ἀνατροπῶν διαδεθαίωσεν τῷ τε πρίγκηπι Λίεβεν καὶ τῷ κόμητι Ματούσεβιτς μετὰ παρακλήσεως ὅπως διαβιβάσωσι τῷ αὐτοκράτῳ ὅτι, καίτοι αὐτὸς ὡς ὑπουργὸς τοῦ βασιλέως λίαν ἴσως ἀπαρέσκει τῷ αὐτοκράτῳ, ἔχει τοῦλάχιστον τὴν ἀξίαν τοῦ νὰ ᾖ κακηρυγμένος ἐχθρὸς παντὸς ἐργάτου ἀνατροπῶν, καὶ ἐπιμύθως ὑπέδειξεν αὐτοῖς ὅτι ἀνάγκη νὰ γνωστοποιηθῇ τῷ αὐτοκράτῳ ὁ ἐκ συστάσεως ἐν Ἑλλάδι ἐστίας ἀνατροπῶν κίνδυνος, διότι ὑποστήριξις τοιούτων ἀνατροπικῶν ἀρχῶν πράγματα θὰ παρεῖχε τῇ Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, καθ' ὅσον ἡ δράσις αὐτῶν οὐδόλως θὰ περιορίζετο

ἐν ταῖς Ἰονίαις νήσοις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα κράτη ἐπεκτεινομένη ὅα παρεῖχε παλέμους νέους καὶ ἐλεεινότητα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ δούξ καλῶς ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ εὐκαιρία πρὸς ἀρωγὴν τῆς Τουρκίας εἶχε παρέλθει ἀπὸ πολλοῦ, περὶ δὲ τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἔγραφε τῇ 4 ὀκτωβρίου πρὸς τὸν λόρδον Ἀβερδην τὰ ἐπόμενα.

Παράλογος θὰ ἦτο πᾶσα ἰδέα περὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ ὑποστηρίξεως τοῦ κράτους τῶν Τούρκων. Ὁλοῦτο τοῦτο πράγματι, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἡ γενικὴ ἡσυχία, ἢ, ὅπερ ταῦτόν, ἡ πεποίθησις πάντων πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἡσυχίας ταύτης. Οὐδόλως βέβαιός ἐστι ὅτι ἡ τῶν πραγμάτων μέλλουσα κατάστασις ἔσται οὐχὶ χείρων τῆς ἀμέσου ἐξαλείψεως τοῦ κράτους τῶν Τούρκων.

Ἡμέρας τινὰς βραδύτερον ὁ δούξ εἶχε τὸ κείμενον τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως, τῇ δὲ 10 ὀκτωβρίου συνέταξεν ὑπόμνημα μετ' αὐστηρότητος πραγματευόμενον περὶ τῶν ὁρῶν τῆς εἰρήνης καὶ καταμεμφομένου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ ἀθετήσει τῶν πρὸς τὰς δυνάμεις ἐπανειλημμένων αὐτοῦ ὑποσχέσεων. Κατὰ τὸν δοῦκα διὰ τῆς συνθήκης ἐκείνης ἡ Ῥωσσία ἐσκόπει οὐχὶ τὴν κατάλυσιν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀκρωτηριασμόν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ τοῦτο ὅπως ἔχη αὐτὸ ἔρμαιον τῆς θελήσεως τῶν Μοσχοβιτῶν. Τὴν διάταξιν τοῦ 7 ἄρθρου, τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν πλοῦν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὁ Οὐέλλικτων ἐχαρακτήρισεν ὡς διαρκὴ κατάργησιν τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, καὶ ὡς ἀντικειμένην τῷ διεθνεί δικαίῳ τῆς Εὐρώπης, ἐν συνόλῳ δὲ τὴν εἰρήνην τῆς Ἀδριανουπόλεως ὡς πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἡσυχίαν κατέδειξεν ὡς ἀπειλὴν πολλῶν σοβαρωτέρων καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ἐξαλείψεως τῆς τουρκικῆς ἰσχύος. Τὸ κατὰ τὴν τότε περίστασιν πρακτέον ὁ δούξ ἐφρόνει ὅτι ὑπελείπετο ἐν τῇ συγκομολογῇ

σει ὑποχρεώσεων ἢ τῇ συνεκτοήσῃ τῶν πέντε δυνάμεων, ὅπως ἐν περιπτώσει καταλύσεως τῆς ὀθωμανικῆς μοναρχίας αἱ τέως εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς ὑπαγόμεναι ἐπαρχίαι διατεθῶσι κατὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν πέντε δυνάμεων, συγκαλουμένων ἐν συνδιασκέψει. Ἀδύνατον, ἔλεγε, τοιαύτη τις συμφωνία νὰ γείνη ἀντικείμενον συνθήκης — διότι ἡ ἐπὶ τοιαύτης συνθήκης δημοσία συζήτησις θὰ ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν — ἥς ἐσκοπεῖτο ἡ πρόληψις — μυστικῇ ὁμως συνεννόησις ἐκάστην τῶν δυνάμεων θὰ ἐξησφάλιζεν ὡς πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λοιπῶν.

Τοιαύτης συμφωνίας ἐπιτυχανομένης, δυνάμεθα εἰπεῖν τῷ δημοσίῳ, ὅτι ὁ καταμελισμὸς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους οὐδόλως συνεπάγει πόλεμον, οὐδὲ τὴν ὑπεροχὴν ἐνδὸς τῶν κρατῶν ἐπαυξάνει κατὰ τρόπον ἀλλοιοῦντα τὴν γενικὴν τῶν κτήσεων ἰσορροπίαν καὶ παρέχοντα εἰς τὰς ἄλλας δυνάμεις εὐλογον αἰτίαν ὑπονοιῶν.

Τοσοῦτο ἐξημμένον ἦν τότε τὸ κατὰ τῆς Ῥωσσίας αἰσθημα ἐνίων τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως, ὥστε ὁ λόρδος Ἑλλενβορωχ ἐξεπόνησε σχέδιον παραστάσεων πρὸς τὴν Ῥωσίαν. Ἐν τῷ ἔργῳ ἐκείνῳ ὑπ' ὅψιν ἐλήφθησαν παραμειορφωμένοι καὶ ὅλως ὑπερβολικοὶ οἱ τῆς εἰρήνης Ῥωστικοὶ ὅροι, διὰ τοῦτο δὲ ὁ Οὐέλλιγκτων, ἀποφαινόμενος περὶ τοῦ ἐγγράφου, ἔγραψε τῇ 17 ὁκτωβρίου.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐξεδήλωσε πρόθεσιν περὶ τροποποιήσεως τῶν μετὰ τοῦ σουλτάνου συνθηκῶν αὐτοῦ . . . Ἀγνοοῦμεν, τῇ ἀληθείᾳ ὅποιά τινας ἔσονται αἱ λεπτομέρειαι τῆς συνθήκης. Γινώσκουμεν ὅτι ὑφίσταται εἰρήνη, ἀλλὰ θετικῶς οὐδὲν πλεότερον τούτῳ γινώσκουμεν. Λέγεται ἡμῖν σὺν ἄλλοις ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ νὰ ἀναζεύξωσι τὸν Αἴμον καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν Δούναβιν· ὅτι προτίθεται νὰ ἐγκαταλείψῃ σημαντικὸν μέρος τῶν πεντήκοντα ἑκατομμυρίων ταλλήρων καὶ νὰ μὴ κρατήσῃ ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ τὰς ἡγεμονίας Πιθανὸν νὰ ὑπάρξῃ εἰσέτι ἀνάγκη παραστάσεων, οὐχ ἥττον ὁμως γελοῖον θὰ ἦτο τοιοῦτό τι πρὶν ἢ γνωρίσωμεν πρὸς τί ἔχομεν ν' ἀπευθύνωμεν παραστάσεις.

Τὸ τῆς συνθήκης Ἀδριανουπόλεως 7 ἄρθρον ἔδωκεν ἰδίᾳ ἀφορμὴν εἰς σφοδρὰς ἐνστάσεις, ἐπὶ τούτῳ δὲ δύο ὑπομνήματα συνέταξεν ὁ Οὐέλλιγκτων, ὅπως παραστήσῃ ὅτι τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο οὐ μόνον ἀπετέλει αὐτόχρημα πρᾶξιαν τῆς κυριαρχίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Πύλης, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ἐπιβλαβὲς ἦν εἰς τὰ κατὰ θάλασσαν συμφέροντα τῆς Εὐ-

ρώπης. Τὸ δεύτερον τῶν ἐν λόγῳ ὑπομνημάτων, τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 νοεμβρίου, τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θεωρίας τοῦ δουκὸς ἐπὶ τὸ σαφέστερον συνοψίζει ὡς ἑξῆς.

Τὸ 7 ἄρθρον τῆς συνθήκης ἀθέτησις τυγχάνει τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πύλης, πρῶτον διότι παρὰ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς προγενεστέρας συνθήκας, τὸν ἐν τοῖς τουρκικοῖς ὕδασι πλοῦν ἐπιτρέπει παντὶ πλοίῳ παντὸς μεγέθους καὶ ἔθνους, καὶ δεύτερον διότι ἀπαγορεύει τὴν ἐν τοιοῦτοις πλοίοις ἐπίσκεψιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐπιβεβαίωσιν ὅτι τὰ πλοῖα ταῦτα οὐδόλως πολεμικά εἰσιν, οὐδὲ πεπληρωμένα ἐνόπλων προσώπων ἢ ἀτόμων, ὧν παρακωλυτέα ἡ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῶν ὀθωμανικῶν κτήσεων μεταφορά. Διὰ τῆς ἀθετήσεως ταύτης τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πύλης ἡ κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν ἐπιβουλῶν ἀσφάλεια τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἀφίεται τῇ διακρίσει τῆς Ῥωσσίας, ἡ δὲ Πύλη, ἀποστερουμένη τοῦ παντὶ ἔθνει πολυτιμοτάτου τῶν δικαιομάτων, ἦτοι τῆς ἐπιβλέψεως διὰ πᾶσαν ἔνδοθεν ἢ ἑξωθεν προδοσίαν, οὐδὲ τὰ ἐν τοῖς ὕδασι αὐτῆς πλοῖα δύναται νὰ ἐπισκέπτηται, οὐδὲ τὰ ἐξ αὐτῶν ὑποπτα δύναται νὰ κρατήσῃ ἄνευ κινδύνου ἀντιπρίνων. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἔσται κατὰ συνέπειαν ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους προσγενησομένην διατάραξιν ἐκ καταχρήσεων πλοίων ξένων ἐθνῶν, ἐπίσης διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἀπάντων ἀπηλλαγμένων τουρκικῆς ἐπισκέψεως. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Πύλης σπουδαίως ἐνδιαφέρει εἰς ὅλας τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις. Ἡ κατὰ θάλασσαν ἀνεξαρτησία, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐν τοῖς ὕδασι αὐτῆς ἐλευθέρᾳ ἐξάσκησις τῆς κυριαρχικῆς αὐτῆς ἐξουσίας, μεγίστην ἔχει τὴν σημασίαν δι' ἀπάσας τὰς δυνάμεις τῆς Μεσογείου καὶ ἐν γένει δι' ὅλας τὰς ναυτικὰς δυνάμεις. Ἡ τῆς ἐλευθέρως ταύτης ἐνεργείας ἀποστέρησις καὶ ἡ ἐκ τοῦ σουλτάνου εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας μεταδίδοις τῆς εὐθύνης ταύτης ἀποτελοῦσιν ἀλλοίωσιν τῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Εὐρώπης, τὸ μάλιστα σημαντικὸν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς χώρας ταύτης.

Τῇ 8 νοεμβρίου ὁ δουξ ἀπέστειλε τῷ λόρδῳ Ἀβερδην περίληψιν μακρᾶς διαλέξεως, ἣν περὶ τῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως ἔσχε πρὸς τὸν κόμητα Ματούσεβιτς. Ὁ Οὐέλλιγκτων διεβεβαίωσε πρὸς τὸν κόμητα ὅτι ἡ Ἀγγλία οὐδὲν ἕτερον ἐπεδίωκεν ἢ τὴν διατήρησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης· προσέθηκεν ὅτι τὸ κατ' αὐτὸν αἰρετωτέρα θὰ ἦτο μετριοπαθεστέρα πολιτικὴ τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν

συνθήκης, ὡς καὶ ἡ ἐκδήλωσις πλειότερας ἀποστροφῆς κατὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν διαβιβαζομένων αὐτῷ ὑβριστικῶν ἐκθέσεων περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ δουκὸς καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Ἐπ' ἀνάγκης, προσεπιλέγει ὁ Οὐέλλιγκτων, ὁμιλῆσαι σαφῶς, ἀλλὰ καὶ εὐπρεπῶς, περὶ τῶν εἰς τοὺς πορθμοὺς πλοίων, ἐν ὑστερογράφῳ δὲ εὐκρινέστερόν πως πραγματούεται περὶ τῶν δυσχερειῶν, ἃς ἐκάστοτε παρείχεν αὐτῷ ὁ πρίγκηψ Λίεβεν.

Ἐναργῆς παρίσταται μοι, ὅτι, ἐὰν τὰς περὶ Λίεβεν αἰτιάσεις ἡμῶν καταπαύσωμεν, τὰ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πράγματα ἀπόκειται νὰ διεξαγάγωμεν διὰ μόνου τοῦ ἐν Πετροπόλει ἡμετέρου ὑπουργοῦ. Ἡτιθέμεν ὅτι κακὴ ἐγίνετο τῶν πραγμάτων ἡ παράστασις, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ἡμῶν οὐδόλως ἠθέλησαν νὰ ἐννοήσωσι. Καὶ ὅμως περὶ ῥαδιουργιῶν οὐδὲν εἵπομεν, διότι τὰς ῥαδιουργίας κρίνομεν ἀνάξιον ἡμῶν νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ῥαδιουργιῶν πρόδηλον καθίσταται ὅτι μυστικὸν οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς ἀνθρώπους, οἷοι οἱ Λίεβεν. Μήτοι, λόγου χάριν, δυνάμεθα νὰ εἰπωμέν τι τῷ Λίεβεν ἢ καὶ αὐτῷ τῷ Ματούσεβιτς περὶ τῶν ἐν τοῖς πορθμοῖς πλοίων; Μήτοι οἱ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου λόγοι ἡμῶν δὲν θὰ διαβιβασθῶσι ταχυδρομικῶς καὶ πρὸς τὸν λόρδον Γρέϋ, καὶ πρὸς τὸν λόρδον Πάλμερστον, καὶ πρὸς τὸν κ. Οὐσκισον; Ἀνάγκη λοιπὸν τὸν τεῦθεν ν' ἀκούωμεν μὲν τοῦ Λίεβεν, ν' ἀπαντῶμεν ὅμως διὰ τοῦ λόρδου Ἐϊτεσβουρῆ. Οὕτως ὁ αὐτοκράτωρ κατανοήσει ὅτι ἄτοπος ἡ ἀνάθεσις τῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν σχέσεων αὐτοῦ εἰς ἄνδρας τοιούτους.

Ἐνα περίπου μῆνα μετέπειτα, ἦτοι τῇ 15 δεκεμβρίου, ὁ Οὐέλλιγκτων γράφει πρὸς τὸν λόρδον Ἐϊτεσβουρῆ παραπονείται ὅτι μυστικαὶ ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐτηρήθησαν ἐπὶ πολὺ αἱ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας διαπραγματεύσεις, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι οἱ διὰ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης συνομολογηθέντες ὅροι εἰρήνης ὑπολείπονται τῶν πολλῶν καὶ ἐπανειλημμένων τοῦ αὐτοκράτορος ὑποσχέσεων περὶ μετριοπαθείας.

Ὁφείλω εἰπεῖν ὅτι οἱ τοὺς ὅρους τῆς πρὸς εἰρήνευσιν συνθήκης ταύτης διαπραγματευθέντες, παρὰ τὰς ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος—παρὰ τὰς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πύλης, παρὰ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν μὴ ἐπέκτασιν τῶν ῥωσικῶν κτήσεις—οὐ μόνον παρεῖδον τὰς σχέσεις τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος πρὸς τοὺς συμμάχους, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ὧν αἱ κυβερνήσεις τὸν περὶ ἀνεξαρτητοῦ ὑπάρξεως

τῆς κυβερνήσεως τῆς Πύλης πόθον ἐξέφρασαν—ἀλλ' ἀντὶ ἐνδελεχοῦς μερίμνης περὶ πάντων τούτων τὴν κατάλυσιν τῆς κυβερνήσεως ταύτης ἐπεθύμησαν νὰ πραγματοποιήσωσι. Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ῥωσσίας, τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Πύλης προξενηθεῖσαν ἀδυναμίαν πρὸς ἐνδεχομένην ἀποκρουσιν τῶν ῥωσικῶν αἰτήσεων, καὶ διὰ τὴν ἀποδυσιν παντὸς κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐξουσίας δικαιώματος—οὐδ' ἄνευ οὐδὲν ἀνεξάρτητον κράτος ἀποδείκνυται βιώσιμον—οἱ πραγματευταὶ τῆς εἰρήνης ἐπηγόρευσαν συνθήκην τοιαύτην. Καὶ ὅμως, χάριν τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον ἡμετέρων συμφερόντων, ὑπάρχει ἐν τοῖςλάχιστον σημεῖον καθοριστέον, ἥτοι τὸ τῆς Πύλης δικαίωμα τοῦ ὁρίζειν τὰ κατὰ τὸν πλοῦν τῶν πολεμικῶν πλοίων ἐν τοῖς ὕδασι αὐτῆς. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀποτελεῖ σημεῖον κατ' ἀνάγκην ἐνδιαφέρον εἰς ὅλας τὰς δυνάμεις, δέον δὲ νὰ κατανοηθῇ ἐὰν κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου ἡ τῆς Πύλης ἐξουσία ἀποδειχθῇ ἢ οὐ ἀνεξάρτητος τῆς Ῥωσσίας.

Τὸ ἐγγράφον τοῦτο περρίνει ὁ δοῦξ ἐπεξηγῶν διατί τὰς θεωρίας αὐτοῦ διὰ τοῦ λόρδου Ἐϊτεσβουρῆ πρὸς τὴν ῥωσικὴν κυβέρνησιν διαβιβάζει ἐμμέσως καὶ οὐχὶ διὰ τῶν παρὰ τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει διαπεπιστευμένων ἀντιπροσώπων τῆς Ῥωσσίας. Ἐπὶ τούτῳ δὲ προστίθεται, ὅτι ἐὰν πρὸς τὸν πρίγκηπα Λίεβεν τοιαῦτα ἔλεγεν, ἀμέσως οἱ λόγοι αὐτοῦ θὰ ἐγνωστοποιουῖντο εἰς τὰς τέσσαρας ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικὰς μερίδας πρὸς ἐπίτευξιν ἀντιπολιτευσεως εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Τὰ ἐξ ἀλληλογραφίας τοῦ δουκὸς Οὐέλλιγκτων περὶ τῶν ἐν Ἀνατολῇ πραγμάτων δημοσιευθέντα ἀφικνοῦνται μέχρι τοῦ σημείου τούτου, καὶ ὑπάρχουσι μὲν καὶ τινα ἄλλα ἐγγράφα αὐτοῦ, οἷα, λόγου χάριν, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς συζητήσεις τῆς ἐν Λονδίνῳ συνδιασκέψεως, ἀπὸ τοῦ 1830 χρονολογούμενα καὶ πραγματουόμενα ἰδίᾳ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ ὁροθεσίας τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐθνότητος, ἀλλὰ πάντα ταῦτα οὐδόλως εἰς τὸ ὅλον ἀνατολικὸν ζήτημα ἀνάγονται, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἀντιθέσεις συμφερόντων μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ κρατῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίᾳ δὲ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας.

Ἐν τοῖς προεκτεθείσιν ἀπέσχομεν πολλῶν ἐπὶ τῶν γεγονότων σχολίων καὶ παραλληλισμῶν, καὶ ὅμως οὐδόλως ταῦτα ἀνόμοιά εἰσι πρὸς τὰ νῦν ἀνελισσόμενα. Ἡ τοῦ δουκὸς Οὐέλλιγκτων ἀντιπάθεια πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς συνθήκης τοῦ Κάννιγκ ἀναλογίαν οὐκ ὀλίγην ἔχει πρὸς τὴν ἀπόρριψιν τῆς πολιτικῆς τοῦ

βερολινείου υπομνήματος. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πολιτικῆς τοῦ Γεωργίου Κάννιγκ προελαμβάνετο ἴσως ὁ πόλεμος τοῦ 1828, ἀνεδεικνύετο δ' ἡ Ἑλλάς κράτος μέγα καὶ ἀνεξάρτητον, διὰ τῆς πολιτικῆς ὁμῶς τοῦ δουκὸς Οὐέλλιγκτων ὁ πόλεμος ἐγένετο, ἡ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησία μικροῦ δεῖν παρεκωλύθη, διότι ὁ δούξ, ὡς ἔλεγεν ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, οὐδόλως περὶ Ἑλλάδος ἐμερίμνα, τὸ δ' ἑλληνικὸν βασίλειον εἰς μόνην τὴν Πελοπόννησον θὰ περιόριζεν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο. Μετὰ πολλὰς ἐνστάσεις ὁ Οὐέλλιγκτων ὡς ὄριον τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἀπεδέξατο γραμμὴν αὐθαίρετον, ἀπὸ τοῦ κύλπου τῆς Ἀρτῆς εἰς τὸν τοῦ Βώλου ἐκτεινομένην, ἀφειδῶς δ' οὕτω τὸν σπόρον ταραχῶν ἐν τῷ μέλλοντι ἔσπειρεν ὁ πολὺς Οὐέλλιγκτων, σπόρον, οὗ ἐν μέσῳ τόσων περιπλοκῶν πρόκεινται οἱ καρποί. Ὁ δούξ, καίπερ πτοούμενος ἐκ τῆς πιθανῆς πρό πεντήκοντα ἐτῶν καταλύσεως τοῦ ἐν Εὐρώπῃ κράτους τῶν Τούρκων, μωρίαν ἔκρινε πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κράτους τούτου, ὅπερ, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν μετέπειτα γεγονότων, ἀνεπτύχθη ἐκτοτε καὶ ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως τῶν Μοσχοβιτῶν ἀνεδείχθη. Ὁ Οὐέλλιγκτων ἐφοβεῖτο μὴ ὑπέροχος πάσης ἄλλης δυνάμεως ἡ ῥωσικὴ κατὰ τὴν ἐπιρροὴν ἀποδῇ ἐν Ἑλλάδι καὶ Μολδοβλαχίᾳ, τὰ γεγονότα ὁμῶς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ νῦν Ῥουμανία, καίπερ τῇ Ῥωσίᾳ κατὰ τὴν Πλέβναν συμπολεμήσασα πρὸς τοὺς Τούρκους, ἀγνώμων ὑπὸ τῶν Μοσχοβιτῶν κρίνεται νῦν, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἐτοίμους ἔχει νὰ καθυποβάλλῃ πρὸς ἀποδοχὴν ἀξιώσεις, βεβαίως οὐχὶ λίαν ἀρεστὰς τῇ Ῥωσίᾳ. Τὴν Τουρκίαν ἐφρόνει ὁ δούξ καθισταμένην ἑρμαιοὶν τῆς Ῥωσίας, καὶ ὁμῶς ἐκτοτε αὕτη οὐ μόνον οὐκ ὀλίγας τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς ἀνεκτέσαστο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν Δούναβιν καὶ κατὰ τὸν Αἰμόν ἀντέστη πρὸς ὅλην τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς Ῥωσίας. Ὁ μυστικισμὸς, ὁ κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης ἀναπτυχθεὶς, παρεμφερὴς ἐστὶ πρὸς τὰ κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Ἀγίου Στεφάνου γενόμενα, ἐὰν δὲ καὶ νῦν ὡς τὸ 1829 ἡ Ῥωσία τὰς ἀξιώσεις αὐτῆς κατ' ἀνάγκην ἐν στενοτέροις ὁρίοις περικλείσῃ, ἐναργῶς ἀποδειχθήσεται ἅπαξ ἔτι ὅτι διπλωματία, βᾶσιν ἔχουσα τὸν μυστικισμὸν, βραχυχρόνιον παρέχει πλεονέκτημα εἰς τὸ ἔθνος, ὑπὲρ οὗ ἐργάζεται.

(Ἐκ τοῦ λονδινείου Χρόνου).

ΒΑΜΒΑΣ ΤΕΧΝΙΚΩΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΣ.

Ἐν ταῖς περὶ τῆς κλωστικῆς καὶ ὑφαντικῆς τοῦ βάμβακος βιομηχανίας διατριβαῖς ἡμῶν, ταῖς ἐν τῷ Νεολόγῳ ἄλλοτε καταχωρισθείσαις, παρεθέσαμεν καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ βάμβακος, κυρίως δ' ἀνεφέρομεν τότε τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ ἐν Ἑλλάδι καλλιεργουμένου.

Προτιθέμεθα ἤδη ἀναλυτικώτερον νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ τοῦ πολυτίμου τούτου φυτοῦ, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ διάφορα αὐτοῦ εἶδη ὑπὸ τεχνικὴν μᾶλλον ἔποψιν, καθιστάντες σύναμα γνωστὰς καὶ τὰς διαφόρους ποικιλίας, εἰς ἃς ἡ ποιότης αὐτοῦ ὑπόκειται. Θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ μεταδώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, ὅσον οἶόν τε θετικὰς καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίας, αἵτινες ἀπόρροια οὔσαι τῆς μικρᾶς ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐξεργασίας τοῦ βάμβακος πείρας, ἐπισφραγίζονται ὑπὸ τῆς μαρτυρίας δοκιμασιῶν ξένων τεχνικῶν συγγραμμάτων. Ἐκ τούτων δὲ κυρίως ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκδοθὲν λίαν ἄξιον λόγου σύγγραμμα, ἐπιγραφόμενον *The science of modern cotton spinning*, ἥτοι Ἡ ἐπιστήμη τῆς νεωτέρας κλωστικῆς τοῦ βάμβακος, ὑπὸ τοῦ διαστήμου ἐφευρετοῦ καὶ μηχανικοῦ Evan Leigy, τοῦ πρὸ διετίας ἐν Μαγχεστρίφ ἀποβιώσαντος, ὅστις μεθ' ἡμισείας περίπου ἑκατονταετηρίδος πείραν συνέγραψε τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ὅπερ εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταφρασθὲν πάνυ δικαίως θεωρεῖται ὡς τὸ ἐντελέστερον καὶ χρησιμώτερον τῶν ἄχρι τοῦδε περὶ τῆς τέχνης ταύτης συγγραμμάτων.

Ἡ πολλαπλάσις τῶν παρ' ἡμῶν βαμβακοκλωστηρίων καὶ ὑφαντουργείων θὰ συνεπαγάγῃ καὶ τὴν τοῦ ἑλληνικοῦ βάμβακος ἀνεπάρκειαν, ἥτις ἀπὸ τοῦδε μάλιστα ἤρξατο ἀναφαινομένη, διὸ νομίζομεν καλὸν πρὸς ὁδηγίαν τῶν παρ' ἡμῶν βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων ν' ἀναφέρωμεν τὰ διάφορα τοῦ βάμβακος εἶδη, τὰ ἐν τῷ παλαιῷ καὶ νέῳ κόσμῳ παραγόμενα, καθ' ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἴσως, ἐὰν μὴ ἡ βαμβακοφυτεία ἐπεκταθῇ ἐν Ἑλλάδι, οἱ περὶ τὸ εἶδος τοῦτο ἐνασχολούμενοι βιομήχανοι καὶ ἐμποροὶ θὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν πρὸς τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀγοράς. Εὐχῆς ἔργον ἦθελεν εἶσθαι, ἐὰν οἱ παρ' ἡμῶν γεωπόνοι τὴν τοῦ ἑλληνικοῦ βάμβακος ἑλλειψιν προβλέποντες, ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν βαμβακοφυτείαν, ἀφοῦ καὶ τὸ ἑλληνικὸν κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος κατάλληλα πρὸς τοῦτο τυγχάνουσι, καὶ ὁ βάμβαξ ἀναμφιλέκτως εἶναι τὸ πλουσιώτερον καὶ χρησιμώτερον μετὰ τὸν σῖτον φυτὸν, καὶ ἀφοῦ εὐτυχῶς τῇ πρωτοβουλίᾳ δύο τῶν παρ' ἡμῶν ἐδραιωτέρων τραπεζῶν ἐνεργηθήσεται